

DUBIUM XLV.

An violans iustitiam distributivam conferendo of-
ficia vel beneficia indignis ministris, omisis ai-
gnis, vel minus agnis, omisis agnorum, te-
neatur restituere.

Hic non est ferme, quando haec dantur per concur-
ti erit ferme, sed quando sine oppositione dantur.
2. Oportet supponere ex dictis supra dub. 2. fundamento 1.
2. quod bona communia, quae in republica distribu-
tuntur, sunt in duplice differentia: quadam instituta sunt
principaliter, & immediate in bonum, & utilitatem par-
ticularem ipsorum civium, ut si in opere est pecunia
secundum eorum indigentiam & dignitatem: quadam ve-
ro sunt principaliter, & immediate instituta pro minime-
rio, & bono communio: ut beneficia Ecclesiastica in Ec-
clesia, & officia publica in republica seculari primariam,
& principaliiter instituta sunt in utilitatem Ecclesie, &
republicae, ut pendula habeat, quibus idoneis ministeriis
comparat: licet secundari, & minus principaliter, ut
præmia illorum, qui benemeriti sunt, ut prolati, &
ut ibi iuguli, distribuens bona communia hujus secundi ge-
neris, tenetur ex iustitia commutativa eligere ministris di-
gnos, & idoneos, faciendo scilicet, regulatim inter flui-
pendum, quod conferit Ecclesia, vel republika, & mini-
sterium, quem ei præficit: at ex iustitia distributiva attendit
merita eorum, inter quos sit electio, ut scilicet
inter eos digniorum eligat.

Hac in re aliqua sunt ferme certa. Primo ferme certum
est, quod violans iustitiam distributivam in bonis compu-
nibus primi generis, qui scilicet instituta sunt propriae bo-
num, & utilitatem particularem principaliiter, tenetur re-
stituere digno, vel digniori prætermisso. Ratio: quia dis-
tributor talis tenetur ex officio, & per consensum ex iu-
stitia commutativa fideliciter ea bona in utilitatem civium
distribuere, & unicuique secundum sua merita. Ergo si in
hoc deficiat, tenetur illis iugulis restituere. Hoc est contra-
quendam Geraldum Ordinum citatum ab Adriano, dicen-
tem nunquam violationem iustitiae distributiva inducere
obligationem restituendi. At oppositum est tenendum, ut
dixi. Et dicit esse certum Arag. 2. 2. quæf. 62. art. 2. circa
solutionem D. Thom. ad 4. fol. 201. pag. 1. & tenetur etiam
Doctors secunda sententia mox proponenda: nempe Nav.
in omnibus summis, cap. 17. num. 69. 70. 71. 72. 74. Pe-
rez lib. 1. ordin. 6. fol. 257. Molina lib. 2. de primogen. c. 5.
num. 57. Padilla l. cum quidam, num. 18. ff. de legat. 2. A-
drian. 1. mas. de fœsi. 9. Quia jam determinatum est, conclus. 1.
f. 135. pag. 1. Mercad. lib. 6. de contract. cap. 17. fol. 208. pag. 2.
Ledesma 2. 4. 9. 18. art. 2. dub. 9. fol. 253. pag. 1. Soto 4. de iust.
9. 6. art. 3. ad 6. Angles floribus, 2. 7. mat. de Clerico refu-
tatione obnoxia fol. 205. Nav. sibi contrarium lib. 2. de refit. 2.
num. 17. fol. 107. & docti juniores, inter quos Henriquez in
fus manu scripti. Et hanc dicit probabilem Arag. 2. 2.
9. 62. etiam circa solutionem D. Thom. ad 4. fol. 204. & Sa-
lon. 9. 63. art. 4. controver. 3. fol. 102.

3. Gravis vero difficultas in hoc versatur, an conferens
beneficia instituta primario in utilitatem Ecclesie, di-
gnis, prætermisso dignori, tenetur restituere digniori præ-
termisso, & similiiter eligens indignum, tenetur restituere
digno prætermisso, vel lat est illi restituere Ecclesie, vel com-
munitati.

Dupliciter sententia.

3a. Prima, & satris probabilis, ait tenetur restituere di-
gniori, quando eligit minus dignum, & quando eligit in-
dignum, non satisfacere restituendo Ecclesie, vel republi-
cae damna, sed ultra tenetur restituere ipsi digno omisso.
Probat, quia ex Ecclesie, & fundatorum ordine sunt
hanc beneficia dignioribus conferenda: ergo conferens mi-
nus digno tenetur restituere. Secundo, quia hi peccant con-
tra iustitiam distributivam in ordine ad dignorem: ergo
aliquam facit inequalitatem: ergo ea per restituendum est
reparanda. Si tenet Catej. 2. 2. quæf. 62. art. 2. 6. Ad con-
firmationem dicitur, & in summa, verbo accepto per sonarum,
Palacio vero restituto, 1. 9. 6. 3. Merino lib. 1. summa, cap. 14.
ff. 32. fol. 165. pag. 2. Navar. lib. 2. de refit. cap. 2. a num. 144.
Arag. 2. 2. quæf. 62. art. 2. circa solutionem D. Thom. ad 4.
fol. 205. 206. Salas codem art. 2. controver. 25. fol. 722. quæf. 62.
art. 4. controver. 3. fol. 115. Ludes Lopez. 1. p. infra. novi.
f. 127. Syl. refit. 3. 9. 22. dub. 2. Palud. 4. dif. 15. quæf. 2. art. 2.
controver. 4. D. Ancon. 2. p. iii. 1. e. 12. fol. 20. facet hinc sententiam
beneficium, tenetur damna, & stipendum restituere: nem-
pe studi beneficii. De dampis patet, quia eti causa illorū
rum acceptando munus, ad quod omnino ineptus est, ut
si Advocatus ignorans patrocinaretur, tenetur damna alieno
tulo sequitur refaciere. De stipendo patet, quia nec pra-
stant opus, ob quod stipendum datur, nec facere illud
possunt, cum careant requisitis ad illius operis exercitu-
num. Sic Aragon. & Nav. ibi.

5. Nota, quod etiam patronus præsentans indignum, &
Episcopus confirmans, tenetur ad dictam restituendum,
quia sunt causa eiudem. Sic Mercado lib. 6. de contract. cap.
17. ubi etiam bene addit resigmentum in favorem indigi-
nari restituere, & expressa colligitur ex Soto 3. de justit.
9. 6. art. 2. sub fœsi, verbo. Alterum dubium, & ex Navar.
miscellanea 42. ubi dicunt, quod vere est causa iustitiae
colligationis, & ex Salom. 2. 2. quæf. 63. art. 2. controver. 3. fol. 1017.
ubi dicit, quod peccat contra iustitiam commutativam,
qua ipso, quod est beneficiarius, tenetur consulere
Ecclesie.

Lib. II. Cap. I. Dub. XLV. XLVI. Ec.

25. Secunda sententia probabilior docet, eligenter mi-
nus dignum, nisi teneri restituere Ecclesie, vel digniori
omisso, & sic nulli tenetur restituere, eligenter etiam in-
dignum nisi teneri restituere digno omisso, sed tantum Ec-
clesie, vel communia, ut diximus. Ratio est, quia cum
sunt instituta principaliter in favorem Ecclesie, vel repu-
blicæ, præcipuum quod in eorum distributione attendi debet,
est, ne Ecclesia, vel respæblica afficiatur iuria ac-
cipientia minus idoneos ministros, quam pro ratione si-
pendit esse debent: minus autem principaliter, & secun-
dario, attenditur ratio iustitiae distributiva postulantis di-
giornos præterri. Et licet verum sit, quod violatio iusti-
tiae distributiva inducit obligationem restituendi, id lo-
cum habet, quando illius principaliter habetur ratio, ut
in exemplo posito in primo certo: fecit quando tantum secun-
dario, & minus principaliter. Et confirmatur, quia
si quis jaceat economo, ut conductat meliores artes,
quos inventerit, ad opus confringendæ, & ipse conductus
bonos, ac sufficiens, omisso melioribus, nihil his relli-
tuere tenetur; qui tantum peccat iustitiae infidelitatis in
ordine ad dominum: nec etiam domino, quia dignos, ac
sufficiens præficit ministros, aqualefæli superfluo perdo-
minum constituit. Et si insufficiens elegit, non suffi-
cientibus omisso, sed domino restituere tenetur, quia il-
li soli facta est iuria: ergo similiter in nostro cau, item
qua ubi non est debitum legale, nulla est restituendi: at
respectu dignioris omisso nullum est debitum legale, quia
non habet jus in re, ut patet, nec ad rem, quia non po-
sit petere coram judice. Item qua violatio iustitiae distri-
butiva non obligat ad restituendum ex vi solius iustitiae
distributiva; sed tunc, tantum quando admittetur iustitia
commutativa, & illi tantum facienda est restituendi, erga
quem distributor violat iustitiam commutativam. Unde
qua in his bonis, que instituta sunt in bonum Ecclesie,
vel republika principaliter, eligens indignum tantum
violat iustitiam commutativam, in ordine ad communia-
tem, tantum illi tenetur restituere: eligens vero dignum,
nullum modo violat iustitiam commutativam, unde nulli tenetur re-
stituere. Hanc tenet Cov. reg. pecuniarum, 2. p. §. 7. num. 6.
Navarr. in omnibus summis, cap. 17. num. 69. 70. 71. 72. 74. Pe-
rez lib. 1. ordin. 6. fol. 257. Molina lib. 2. de primogen. c. 5.
num. 57. Padilla l. cum quidam, num. 18. ff. de legat. 2. A-
drian. 1. mas. de fœsi. 9. Quia jam determinatum est, conclus. 1.
f. 135. pag. 1. Mercad. lib. 6. de contract. cap. 17. fol. 208. pag. 2.
Ledesma 2. 4. 9. 18. art. 2. dub. 9. fol. 253. pag. 1. Soto 4. de iust.
9. 6. art. 3. ad 6. Angles floribus, 2. 7. mat. de Clerico refu-
tatione obnoxia fol. 205. Nav. sibi contrarium lib. 2. de refit. 2.
num. 17. fol. 107. & docti juniores, inter quos Henriquez in
fus manu scripti. Et hanc dicit probabilem Arag. 2. 2.
9. 62. etiam circa solutionem D. Thom. ad 4. fol. 204. & Sa-
lon. 9. 63. art. 4. controver. 3. fol. 102.

6. Tertio nota, quod in oppositionibus ad collegia cre-
do de eis certum, quod eligens minus dignum, nisi sit flatu-
rum fundatoris, ut possit Collegiales eligere dignum, vel
dignior, tenetur restituere; & ipse etiam electus non
potest retinere. Ratio, quia ex collegia, ut præmia prin-
cipaliiter instituta sunt studentium, siquidem collegiales ad
nullum ministerium eliguntur, at male distribuens bona
communia instituta primario in præmia, tenetur secundum
omnes restituere, ut dixi ab eo precedentem.

7. Tandem, quia dixi primam sententiam esse probabi-
lem, oportet arguere secundam, que pinnum urgent, re-
spondere. At primum dico, quod per edita confurrit
contractus secundum leges iustitiae distributivæ, hoc est,
initur contractus iustitiae commutativa, ut inter opposito-
res sit alius danda præbenda, & sic aliis darent ele-
ctores, tenentur restituere: at inter ipsos oppositores
tantum intelleguntur contractus, secundum leges iustitiae
distributiva, ut scilicet ex hac iustitia teneantur dare di-
gnior, qui adhuc flante edito, cathedra illæ, vel pre-
benda non institute sunt principaliter ut præmia eligen-
dorum, sed propter bonum Ecclesie, vel universitatis: at
violatio iustitiae distributiva in hoc casu non obligat re-
stituere, justa dicta dico, proced.

8. Ad secundum, & tertium dico, quod respectu non
oppositorum habet jus ad rem, ita ut ex iustitia commu-
tativa iustis oppositoribus sit danda præbenda: at respectu
aliorum oppositorum tantum habet dignior ius iustitiae di-
tributiva, nec eis simile, quod adducitur in secundo ar-
gumento, quia illa sunt instituta principaliiter, ut præmia
ipsorum oppositorum.

DUBIUM XLVII.

An quoties indigenus eligitur ad officium, vel
beneficium, & jam ipsi collatum est, casu quo
collatio tenuit, teneatur superior tam colla-
tionem irritare.

1. ET videtur teneri, quia expressè Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. jubet, ut irritetur: & Doctores id
assentient, retul. supra, dub. 45.

2. Religuntur, quod curatus, vel Episcopus insuffi-
ciens, & indigenus non tenetur relinquerre curam, vel
Episcopatum, sed lat est, si suis expensis habeat coadjuto-
rem supplente defensionem suum. Patet ex Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. ubi præcipit Episcopo, ut det coadjutorem
curato insufficiens, & illiterato, si bona vita sit, expen-
sas talis curati: si autem turperit, & scandalo se vivat,
polloq[ue] præmonitus fuerit, coercet, ac caliget, & si
adjuv[et] incorrigibiliis in tua nequitia perseveret, cum à be-
nificio, iuxta factorum canonum constitutiones privet. Un-
de ante hanc incorrigibilitatem, non tenebitur Episcopus
irritare tamē electionem: & licet idem Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. videat velle, quod irritet Episcopus; at po-
tencia id moderatur d. f. 7. cap. 6. sic nonnulli recentiores
Theologoi.

3. Unde fit, quod etiam eligens indigenus, & qui est
causa talis electionis, satisfacit, si suis expensis provideat
Ecclesie de ministro, & coadjutore digno, si ipse indigenus,
qui principaliiter ad hoc tenetur, non ponat suis expensis
coadjutorem. Sic præter dictos juniores tenet Soto 4. de mu-
nit. 9. 6. art. 3. ad 6. conclus. 1. Aragon. 2. 2. 9. 62. art. 2. circa
solutionem D. Thom. ad 4. fol. 201. 202.

4 Nota, quod in cathedris, quando eligitur indignus, si pollet suppleri defectum suum adhibendo subtilitatem suis expensis, sit effe; sed quia hoc communiter non potest fieri, si electus est omnino indignus; non video quod modis posset sufficienter farasfacere, nisi relinquendo cathedram. Quia praecepimus damnum, quod hic debet attendi, non est suspendi, quod iustus comparat, sed damnum scholasticorum universitatis, quod tanto erit maior, quanto scientia fuerit magis necessaria, & ipse magis insufficiens; sed ratio contigit electum tam indignum esse, ut non possit aliquid utilitatis afferre, saltem alienis scriptis adiutus, & sic mereri partem suspendi, & reliquum poterit suppleri per coadjutorem. Sic docti recentiores.

D U B I U M X L V I I I .

An peccat, & teneatur restituere, quando plures se opponunt cathedrali, vel beneficio, qui novit se minus indignum esse, ac procurat, ut sibi detur beneficium, vel cathedra.

5 Primo dico, quod restitucionem idem dicendum est, quod dicimus dubio sequenti de impudente dignoem, ut detur beneficium digno; qui enim in eo causa tenuerit taliter impudentem teneri restituere, dicunt etiam in hoc tenuerit, quando advertit per hoc impediti dignorem, & nihilominus, hoc non obstante, procurat sibi datum. Sic Cajet. 2. 2. g. 62. art. 2. & ibidem, centrum. 25. f. 752. Ludov. Lopez 1. p. infra, novi, cap. 128, in fine. Qui vero tenet impudentem sine vi, & fraude dignorem, ut detur digno, non teneri restituere, dicunt idem in hoc causa, quia eadem est ratio. Sic Soto, Ledesma, & alii, ut dubio sequitur referantur, & ibi, quid sit tenendum, statuam.

2 Principalis autem difficultas est, an hic, qui novit se minus dignum, praetendens beneficium peccet; quod in utrque sententia locum habet, nam & qui dicunt teneri, & qui dicunt non teneri restituere procurantem, ut detur minus digno beneficium, fatentur peccare.

3 Secundo dico, quod communiter excusantur oppositores a peccato: qui communiter nullus reputat se minus dignum, sed potest bona fide eximire, quod si aliud excede in uno, ipse excedit illum in alio. Sic Salazar, ibi, & docti juniori.

4 Tertio dico, quando ille fecit esse minus dignum, & vellet certò dignorem esse impediendum propter suam oppositionem, vel rationabiliter dubitat de hoc, peccat etiam si fecit eum dignum, & quidem mortaliter, quando est mortale conferre beneficium minus digno, & venialiter, quando id est veniale, juxta dicta supra dub. 2, quia hinc est causa iniquae distributionis. Sed si non credit se impediti digniores, nec rationabiliter de hoc dubitat, non peccat petendo beneficium, vel cathedram, maximè quod potest sapienter contingere, quod superior sancte dei beneficium minus digno, propter aliquas circumstantias particulas tunc occurrentes, efficientes ut dignior pro tunc sit postponendum. Sic Cajet. summa, verbo beneficium, cap. 1. ante §. beneficium autem, & docti recentiores.

D U B I U M X L X I X .

An impediens alium à beneficio, vel officio, vel cuiusvis doni consequentia, ut legati, &c. teneatur restituere.

1 Hac in re supponendum est, quod dupliciter potest contingere iustitia in hac impeditione, scilicet vel ex parte rei, a cuius assecuratione aliquis impeditur, vel tantum ex parte modi: ex parte rei est, cum quis habet jus in re, vel ad rem. Ius in re, sive jus perfectum dicitur, cum quis vel rem pacifice possidatur, vel illi era debita perfide per dispositionem inter vivos, vel per ultimatum voluntatem, vel per collationem, confirmationem, vel aliis similiis modis, ut haberet jus in ea re, sicut sua. Ius autem ad rem, sive imperfectum, dicitur, cum aliqua actio ei competebat, seu officium iudicis ad eam petendam per promissionem, electionem, presentationem, oppositionem, concilium, &c. Cum enim utroque calo iure, quo quis privetur, iustitia contrahitur ex parte rei impedita: ex parte vero modi tantum contingere iustitia, quando impeditus non haberet ius in re, nec ad rem: at modus, quo impeditur, ejus iustitia contraria, quia scilicet intercedit vis, vel dolus, id est, vi, vel fraudibus a consequitione impeditur. Hac Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. numer. 2. 3. 12. Navarra summa, cap. 17. Latina, & Hispana num. 69. & fatentur omnes, ut confablit ex dicendis.

2 Nota, quod frus reputatur, cum intervenient men-

dacium, v. g. cum quis mentiens me esse mortuum, aut non esse consanguineum, aut esse spurium, aut ignarum; aut malum, impedit, ne obtinerem beneficium, vel ne mihi aliquid legaretur, diceretur fraudibus impedit. Ut bene Navarra, in omnibus summis, cap. 17. numer. 73. & Matina lib. 1. summa, cap. 14. g. 31. fol. 164. & ponit etiam exemplum ibi, ut fidelitatori volenti aliquid legare Joannem, ex decreto Joannem non esse tam bonis moribus pradi- ego dicerem Joannem non esse tam bonis moribus pradi- tum, sicut ipse fidelitator putabat. Et Navarra, n. 12. & omnes citandi dicunt has fraudes esse, quando intervenient iusticia. Similiter erit vis, quando jam aliquis morti vicinus volebat sua bona Petru relinquere, & propter clamores, & lacrymas suorum tecum affectus, id non praefat. Sic Matina ibi, Navarra, n. 12. Mercado lib. 6. de contract. cap. 17. §. los que, & quidam docti juniori: & a fortiori hoc dicent, qui ajunt preces importunas inferre vim.

3 Immo, & preces importunas inferre hanc vim, dicit Gut. 99. canon, cap. 37. num. 20. & Corduba summa, g. 100. & multi alii, de quo dixi lib. 4. de matrim. disp. 10. n. 8. & disp. 11. num. 2. ubi dixi quando hec sit verum.

4 At dubium est, an mala intentio, seu animus no- cendi, annumeranda sit inter hos modos iustitiae contra- riorum: ita ut nulla alia iustitiae ratio inveniatur in adiutori exteriori, praeterquam animus nocendi, sit talis animus sufficiens ratio ad redditum datum contra- riorum iustitiae, & obligandum ad restitucionem; id est, an si dabis calum, in quo cum sic praevious feculso animo nocendi non teneretur restituere; teneatur vero eo quod animum nocendi habuerit.

5 Quidam enim affirman, & ponunt exemplum, ut si quis solus precibus impedit dignum a consequitione beneficii, ut dareat agere digno; si nos malo animo faceret, non teneretur restituere; quia nulla infert injuriam, cum inter seque dignos detur optio: si vero malo animo nocendi proximo faceret, teneretur restituere. Probatur ex 1. de aqua pluvia aren. §. item Labo, 1. 2. & 1. Pro- culus, ff. de damnis infuso, 1. fluminis, §. finali, eidem tit. ubi habetur, quod qui non animo nocendi acqueductum, qui per sumum fundum ad vicini fundum aeraviter, rum- pit, non infert illi injuriam: ergo leitus est quando animo nocendi. Sic tenent Scotor. 4. distin. 15. g. 2. in fine; Ricard. 4. distin. 15. art. 5. g. 4. ad 7. Rosel. restit. 10. num. 3. Art. 2. seq. 1. vers. impedit. Palud. 4. distin. 15. g. 2. art. 2. conclus. 4. Sylvius. restit. 3. q. 2. distin. 1. Tabien. verbo restit. 9. 10. num. 11. Cord. membr. 4. de contract. g. 2. conclus. 5. ad fin. & videtur tenere Cajet. 2. 2. g. 62. art. 2. dub. 2. videtur etiam tenere D. Tom. ex art. 2. ubi in foli. dub. 4. dicit impeditam iustitiae, scilicet intendendo datum impedit, aut proper odium, aut vindictam, teneri restituere: cuius verbis referuntur, ac sequuntur, ac consequenter videtur idem tenere. Armill. verbo restitutio, n. 51. & Anton. 2. p. tit. 1. c. 12. g. 20.

6 Nihilominus dicendum est, quod quoties actu a parte rei non excusat per ignorantiam, non est contra iustitiam, nec inducit obligationem restituendi, malam intentionem non efficit, sed efficit, ut sit contra charitatem. Ratio, qui obligatio restituendi dicitur ex efficaci causitate, & ex intentione nocendi, quia in intendentis mente manet: at malam intentionem non efficit, ut actus in causa, nec efficaciam ipsi addit. Dixi, non excusat per ignorantiam, quia quando, qui bona fide, omni adhuc diligenter dammum dat, excusat ab iustitia, & restitutio, non ratione bonae intentionis, quia ipsa non excusat, si in diligentia debita defecisset, sed quia actus illi, quatenus damnificativus, et inculpabilis, & involuntarii ratione ignorantiae: nec S. Thom. sententia oppositum: non enim dicimus absolute impeditam animo nociendi teneri, sed impeditam iustitiae animo nocendi, unde non animus, sed iustitiae illi inducit obligationem restituendi. Sic tenent Navarra lib. 2. de restit. cap. 2. numer. 72. fol. 43. & numer. 73. fol. 45. & lib. 3. cap. 5. numer. 9. fol. 395. Covarr. regula pecuniarum, 2. p. §. 2. num. 8. conclus. 2. & Ledesma, 2. 4. quies. 18. artis. 3. dub. 9. fol. 253. pag. 1. & late Navarra, in omnibus summis, cap. 17. n. 70. Aragon. 2. 2. quies. 62. artis. 2. circa solutionem ad 4. D. Thom. conclus. 5. fol. 210. Soto 4. de iust. quies. 6. artis. 3. circa solutionem ad 6. versic. illa tamen, Adriani, 4. mat. de restit. 9. consequenter quo utrum impedit. Angles. floribus, 2. p. de clericis restitutio obnoxios, fol. 208. Salazar, 2. 2. g. 62. art. 2. controver. 25. fol. 721. & communis.

7 Unde ad leges citatas pro opposita sententia, omnia alia solutione: quam dat Navarra, & bene reprobatur a Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. numer. 14. 15. respondetur cum Navarra ibi, n. 15. 16. & Navarra ibidem, & Soto, & Ledesma. quod illae leges non ob malum animum id decreverint, est enim nec fat est, nec notus potest esse iudicet, sed ex actione iurisdictio externa, quando nullo fine utili fit, colligit lex dolose, & inique fieri, & propterea dat adhuc non de dolo.

8 His suppositis, statuam duas conclusiones fundamentales, ex quibus constabit, quando impediens teneatur restituere, & ex illis inferemus omnes causas particularres. Sit

9 Prima conclusio: quoties quis impedit alium ab

assecuratione boni, ad quod habebat jus acquisitum in re, vel ad rem, tenetur ei restituere, licet nulla ex parte modi iustitia adit, sed absque vi, & fraude, solo confilio, iustione, vel quovis alio cooperandi modo impedit. Ratio, quia ex quo alter jus habebat in re, vel ad rem, jam impeditus fuit efficax causa removendi, seu austendendi ab eo, quod suum erat: ergo tenetur restituere. Sic Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. num. 2. fol. 393. Navarra, in omnibus summis, cap. 17. num. 69. & est omnius, ut ex corollaris inferendis parebit.

10 Secunda conclusio: quando res alias ex iustitia non erat debita impedit, quia scilicet non habebat jus in re, nec ad rem, tunc impeditus non tenetur restituere, nisi adit iustitia ex parte modi impedit, quia scilicet fidelis defens, non tenetur restituere: ergo non cooperans. Patet secunda pars, quia hic non tantum est iustitia in ordine ad facturam beneficium, quia scilicet involuntarie deducitur, sed etiam in ordine ad eum, cui erat conferendum, quia licet non habetur jus ad illud, habebat tamen ius, ne per vim & fraudem impeditur voluntas voluntis in illam conferre beneficium. Sic Navarra ibidem, n. 11. & Nav. in preced. coroll. & tenent omnes Doctores, ut patet in corollaris inferendis, in quibus omnes referam. Ex his conclusiobus.

11 Infertur primo impeditum sine vi, & fraude, non detur beneficium digno, ut detur indigno, in quo certum est, quod si vi, vel fraude impedit, tenetur ipsi digno restituere, ut probavi in primo corollario: si vero precibus impedit, Doctores, qui sententia conferentem indigno beneficium, teneri restituere digno, conferenter in iustitiae debita detinere teneat digno: quod etiam tentat Mercado lib. 6. de contract. cap. 17. fol. 215. pag. 1. & Covarr. reg. pecuniarum, 2. p. §. 7. numer. 8. conclus. 4. licet sententia Cov. conferentem beneficium indigno, non teneri digno omisso, sed Ecclesia restituere. In quo non sibi conformat Covarr. ut bene notat Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. num. 22. Quare dicendum est iuxta sententiam, quam supra dub. 45. sequenti sumus, scilicet dantem beneficium indigno, non teneri restituere digno, sed Ecclesia, quod hic impeditus sine vi, & fraude tenetur non digno s. sed Ecclesia satisfacie- re: quia hic nulla iustitia commutativa in ordine ad dignum violata est, sed in ordine ad Ecclesiastem. Sic tenet Navarra, in omnibus summis, c. 17. n. 72.

12 Nota, quod in priori casu, quando scilicet vi, & fraude impeditum dignum, ut detur indigno, non tantum digno omisso, sed etiam Ecclesia, quam laet, tenetur dampnum refarcire, ut patet, & tenet Ledesma, d. art. 2. dub. 9. fol. 255. pag. 4.

13 Tertio infertur, quid dicendum sit de impeditente, detur beneficium digniori, ut detur digno. Et quidem si vi, & fraude impedit, constat apud omnes, ut dixi corollario primo, teneri restituere digniori impedito: si autem dicendum vi, & fraude, led soli precibus, dicendum est iuxta varia sententias supra, dub. 45, qui enim dicunt impeditum rite dantem minus digno teneri restituere digniori, debent dicere similiter impeditem precibus digniori, ut detur digno, teneri digniori restituere. Et sic docent Palud. 4. distin. 15. quies. 2. artis. 2. conclus. 4. Palacio summa, verbo restitu- ri, cap. 9. §. 3. Cajetan. 2. 2. quies. 62. artis. 2. ad 2. Aragon, Aragon edem articol. 2. circa solutionem Divi Thom. ad 4. fol. 210. Salazar ibi, controver. 25. fol. 722. Ludovicus Lopez 1. part. instruct. novi, cap. 127. 128. Navarra, lib. 3. de restit. cap. 5. num. 21. & Covarr. reg. pecuniarum, 2. part. §. 7. numer. 8. conclus. 3. licet tentum ipsum distributore conferentem minus digno non teneri restituere: sed in hoc non sibi conformat, ut bene notat Nov. ibi, n. 21. 22.

14 At vero iuxta sententiam, quam sequuntur sumus supra dub. 45, nempe electoribus conferentem beneficium minus digno, non teneri restituere digniori, nec Ecclesia: sicut dicendum est similiter hinc precibus impeditem non teneri restituere: nam si elector non peccat contra iustitiam, nec tenetur restituere. Pater, qui indigens illo non tantum non habebat jus ad beneficium, verum etiam contra iustitiam illud omitteret: sicut ut impeditus latronem non furcat, nec tenetur restituere. Sic Ledesma ibi, fol. 255. pag. 3. & Cajetan. 2. 2. quies. 62. artis. 2. dub. 9. fol. 255. pag. 3. & 4. Navarra, in omnibus summis, cap. 17. num. 72. & floribus quies. 10. & Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. num. 21. & Covarr. reg. pecuniarum, 2. part. §. 7. numer. 8. conclus. 3. licet tentum ipsum distributore conferentem minus digno non teneri restituere: sed in hoc non sibi conformat, ut bene notat Nov. ibi, n. 21. 22.

15 At vero iuxta sententiam, quam sequuntur sumus supra dub. 45, nempe electoribus conferentem beneficium minus digno, non teneri restituere digniori, nec Ecclesia: sicut dicendum est similiter hinc precibus impeditem non teneri restituere: nam si elector non peccat contra iustitiam, nec tenetur restituere. Pater, qui indigens illo non tantum non habebat jus ad beneficium, verum etiam contra iustitiam illud omitteret: sicut ut impeditus latronem non furcat, nec tenetur restituere. Sic Ledesma ibi, fol. 255. pag. 3. & 4. Navarra, in omnibus summis, cap. 17. num. 72. & floribus quies. 10. & Navarra lib. 3. de restit. cap. 5. num. 21. & Covarr. reg. pecuniarum, 2. part. §. 7. numer. 8. conclus. 3. licet tentum ipsum distributore conferentem minus digno non teneri restituere: sed in hoc non sibi conformat, ut bene notat Nov. ibi, n. 21. 22.

16 Si autem vi, & fraude impeditum dignum, ut detur beneficium digniori, non careat difficultas, an talis impeditus teneatur restituere digno impedito beneficium; quia dignus illi habebat jus recipiendo beneficium; ergo per injuriam impeditus teneat illi restituere: sicut per injuriam pauperem, ne petat elemosynam, teneat illi restituere, quia pauper jus habebat petendi, & accipendi elemosynam, & confirmatur, quia beneficium non est datum digniori de iustitia commutativa, ita ut si ipsi non detur, ut obligatio restituendi juxta sententiam, quam sequuntur sumus supra, dub. 45, ergo siando in eadem sententia, qui vi, & de alio beneficis, qui sine oppositione dantur, dicendum est, quod impeditus dignum sine vi, & fraude impeditus, ut detur indigno, teneat restituere non digno, sed universitatem; si vero vi, & fraude impedit, ut detur digno, claram videtur impedimentum hunc non teneri restituere: At flando in nostra sententia, difficile videtur excusare a restituitione. Et confirmatur amplius, quia si ii, qui non sunt auditores aliquis facultatis, & ius suffragii non habent in cathedrali, sicut in iure ingerebant, & suffragantur pro digniori, & sic in causa efficit, ut detur digno, & in aliis, quae sine oppositione dantur, cathedrali amittere: Et ratio est, quia dignus iam iuste per vera suffragia obtinebat cathedrali, & electio erat valida, & nullo modo irritanda. Sic docti recentiores. Quare his rationibus duci aliqui teneant vi, vel fraude impeditum dignum, ut detur beneficium digniori, teneat dignorem restituere: consequenter dicendum est impeditem confidetur, ut detur beneficium digniori etiam solis precibus, teneat ipsi restituere, quia

An scholasticus, qui caret aliquo requisito secundum statuta ad suffragandum, & nibilominus prestat suffragium, & sic est causa, quod alius omittat cathedram, tuncatur tamquam iusfas, & non verus elector, ei restituere.

Nota, quod per statuta universitatis Salmanticae exiguntur multa, ut quis posse suffragari. Primo requiritur quod quis habeat cursum. Secundo, quod sit ex adscriptis matriculis scholasticorum. Tertio, quod sit examinatus a designata Magistro in Grammatica, & habeat ab illo schedulum. Quarto, in facultate legum requiritur quod primo anno audierit. Inititutam, in quo docentur termini, & principia legum. Quinto existit, ne fregit aliquis ex illis statutis, quae imponunt peccatum inhabilitatis, qualia sunt ingredi domum opositoris, vel subornare, vel applaudere pedibus in illius gratiam: item subornatum esse direcere, vel indicere, ita quod receperit pretium, vel minus aliud ex animo, ut pro tali opositore suffragetur. & similia.

Dupliciter est sententia.

Prima docet duo: primum est, qui non est adscriptus alio scholasticorum, vel non habet schedulum approbationis, licet sit auditor ordinarius, si ferat suffragium, tenetur restituere cathedrali, si propter eius suffragium obtinetur. Probatur, quia hic non est elector, nec est pars hujus universitatis. Secundo, quia Academia ex privilegio Pontificis facit eam legem conventionalem propter bonum commune, & cum hac conditione facit eos electores, & confirmatur, quia scholastici non habent hoc ius suffragandi in cathedrali ex natura rei, sed quia Academia ex privilegio, quae habet, concepit illis hoc ius, sed Academia non intendit communicare scholasticis tale ius, nisi habent conditions per ea statute regulas, ergo. Et inhibetur secunda simili, qui in inititutor collegi facit inhibendum eum, qui careat certis conditionibus, & Ecclesia inhabilem ad Beneficia cum, qui est irregularis, vel excommunicatus; & tamen si haec plentem collegium, & vel beneficium, tenetur restituere;

*Secundo dicit haec sententia: quod hi omnes scholasti, qui faciunt aliquid contra universitatis statuta, ut si aliquid ab opositoriis recipiant, &c. propter quod iure suffragantur, sunt ipso facto inhabiles, & si suffragantur, & cathedrali propter eorum suffragia obtinetur, tenetur restituere. Probatur propter rationes politas, quia peccata privativa incuritur ipso iure ante omnem iudicis sententiam, ut pater in excommunicatione, & irregularitate, sed hac ex peccata vocis actio, quod perculcificum est recipiabile. Item quia statuta sequentur inhabilitatem peccatum propter plures causas, sed propter levem acclamationem, vel convivium certum videatur, quod non intendit legislator privationem iuris suffragii imponere: ergo neque propter fractionem graviorum statuti. Item, quia quando quis reputatur legitimus iudex, vel parochus, non impedit valor sententiae, vel abolitionis, propter occultum impedimentum, quod habet, ut colligunt Doctorates ex I. Barboris, ff. de officio Praetoris, & ego tractavi lib. 3. marit. disp. 22. Sed scholas sunt legitimis iudicibus, & electores: ergo non amittunt ius suffragandi, licet secrete fregerint statuta. Hanc tenet *Sotus, Ledein, Molina rom. 1. de iust. tract. 2. disp. 96. fol. 591. Henriquez, & docti recentiores. Item Sotus lib. 1. art. 7. quies. 6. art. 6. art. 3. contr. 1. fol. 732. de legibus, vel statutis privatis, non voce activa, vel passiva in aliqua religione, vel universitate, vel republica: & hoc item Aragon. 2. 2. quies. 62. art. 3. fol. 227. & loco citato, Cordub. lib. 1. questionis, quies. 36. fol. 294. pag. 1. & 2. *Merina* 1. 2. quies. 96. art. 4. ad 4. & referit idem tensilie aliquos viros docet. Et quod prius, quod ille, qui non est alio scholasticorum adscriptus, non habeat ius suffragandi, & si suffragetur, tenetur restituere cathedrali, si suo suffragio obtinetur, tenet *Henriquez in suis scriptis*, & ultra rationes postas probavit, quia hoc videtur res gravis, & mens Academie, ne cui communicetur ius suffragandi, nisi illi, qui per matriculationem incorporatur Academie, & obligatur obediere Rectori, & statutis, decet enim, ut qui sentit commodum privilegii, sentiat onus obligationis: sic enim miles non habet ius recipiendi militare stipendium a talibus, nisi sit ei obligatus, & conscriptus, & qui habet privilegium civis, semper optaret esse obligatum recipiabile.**

Secunda sententia tenet oppositum, quae amplectenda est, & explicabitur aliquibus conclusionibus.

*Prima concilio: qui, cum non sit auditor ordinarius, talis facultatis, scilicet per maiorem anni partem, furtim se ingredi ad suffragandum, & sic est causa, quod aliquis amittat cathedrali, tenetur restituere. Ratio, quia hic revera nullum habet ius suffragandi, & sic per iniuritiam contra iustitiam communiam auctoritatem alterius cathedrali: ergo tenetur restituere. Sic *Merina* ubi supra, *Sotus* lib. 4. de iust. quies. 6. art. 3. sub finem. *Ledein*, 2. 4. quies. 18. art. 2. dub. ultimo. *Idem Henriquez in suis scriptis*, idem etiam *Aragon*, supra, & docti recentiores à me confulti. An vero hoc sit verum, quando per hoc impeditum est indigens, vel minus dignus, vide supra dub. 49.*

Hinc sit primū, si auditor ordinarius Theologiae

*furtim se fogerat, ut ferat suffragium pro cathedrali iuri, prudeat, vel è contra, tenetur restituere. Ratio, quia non habet verum ius suffragandi in illa cathedrali. Sic *Merina*, *Sotus*, & *Ledein*. *Aragon*, supra.*

*Secundo infertur, idem dicendum de eo, qui vere est elector, at bis præberet suffragium; si enim tenetur damnum subfecutum restituere, qui in secundo suffragio, nullum habuit ius, sed furtim se ingredi. Sic *Merina*, & *Aragon*, supra, & docti juniores.*

*Tertio infertur, idem dicendum de eo, qui imponit tertium habere cursus, vel aliquam qualitatem, quam non habet; tenetur enim restituere damnum inde subfecutum. Ratio, quia ratione illorum cursum, vel ratione illius falsa qualitas facit ut suum votum præferat, & certe votis paratur cathedrali illi, pro quo suffragatur. Sic *Merina*, & *Henriquez ubi supra*, *Alcer* in *ann. cap. 27. in peccatis scholasticorum*.*

*Secunda conclusio: qui est auditor ordinarius in aliquo facultate, licet habeat defectum in aliis requisitis secundum statuta, v.g. quia non est scholasticorum alio adscriptus, &c. quem defecut, si confiteretur, privare suffragio, antequam condemnetur, habet legitimus ius suffragandi, & per consequens nulla ex hoc configuratur obligatio restituendi. Probatur, quia hic habet, quod est subfanciale, scilicet cursus integrus: defectus autem solemitatis, ut quod sit matriculus adscriptus, vel non, quid accidentale est: ergo licet possit prohiberi in foro exteriori, at in foro coquientia non perdet ius. Et confirmatur, quia darum videtur hunc dannare ad restituendam, incut eum, qui auditor non est. Sic *Sotus*, & *Ledein*, ubi supra, & docti recentiores *Magistri*, quos ego confusus.*

*Hinc infertur idem dicendum de eo, qui non habet approbationis statulum, is enim versus elector est anquam condemnatur. Probatur, quia minus est hoc, quam non est scholasticorum subscriptum alio. Sic docti recentiores *Theologi*, & colligetur ex *Soto*, & *Ledein*.*

*Tertio concilio: qui est auditor ordinarius, licet aliquid faciat propter quod secundum statuta universitatis iure suffragandi privatur, ut si sit subornatus, &c. anquam condemnetur, verum habet suffragandi ius, & sic si suffragetur, ad nullam restitutioem tenetur. Probatur, quia illa privatio juris eligendi est pena, & illa leges sunt penales, & sic non obligant ante sententiam. Item, quia alias viri nulla efficiunt tota electio, quod perculcificum est recipiabile. Item quia statuta sequentur inhabilitatem peccatum propter plures causas, sed propter levem acclamationem, vel convivium certum videatur, quod non intendit legislator privationem iuris suffragii imponere: ergo neque propter fractionem graviorum statuti. Item, quia quando quis reputatur legitimus iudex, vel parochus, non impedit valor sententiae, vel abolitionis, propter occultum impedimentum, quod habet, ut colligunt Doctorates ex I. Barboris, ff. de officio Praetoris, & ego tractavi lib. 3. marit. disp. 22. Sed scholas sunt legitimis iudicibus, & electores: ergo non amittunt ius suffragandi, licet secrete fregerint statuta. Hanc tenet *Sotus*, *Ledein*, *Molina rom. 1. de iust. tract. 2. disp. 96. fol. 591. Henriquez, & docti recentiores. Item Sotus lib. 1. art. 7. quies. 6. art. 6. art. 3. contr. 1. fol. 732. de legibus, vel statutis privatis, non voce activa, vel passiva in aliqua religione, vel universitate, vel republica: & hoc item Aragon. 2. 2. quies. 62. art. 3. fol. 227. & loco citato, Cordub. lib. 1. questionis, quies. 36. fol. 294. pag. 1. & 2. *Merina* 1. 2. quies. 96. art. 4. ad 4. & referit idem tensilie aliquos viros docet. Et quod prius, quod ille, qui non est alio scholasticorum adscriptus, non habeat ius suffragandi, & si suffragetur, tenetur restituere cathedrali, si suo suffragio obtinetur, tenet *Henriquez in suis scriptis*, & ultra rationes postas probavit, quia hoc videtur res gravis, & mens Academie, ne cui communicetur ius suffragandi, nisi illi, qui per matriculationem incorporatur Academie, & obligatur obediere Rectori, & statutis, decet enim, ut qui sentit commodum privilegii, sentiat onus obligationis: sic enim miles non habet ius recipiendi militare stipendium a talibus, nisi sit ei obligatus, & conscriptus, & qui habet privilegium civis, semper optaret esse obligatum recipiabile.**

Secunda sententia tenet oppositum, quae amplectenda est, & explicabitur aliquibus conclusionibus.

*Prima concilio: qui, cum non sit auditor ordinarius, talis facultatis, scilicet qua laborat infamia, vel in dictis, & negaret veritatem, si suo suffragio impeditur, non alii darent cathedrali, tenetur restituere. Hanc tenet *Sotus* ubi supra, *loci citato*, *Ledein*, ubi supra, & alii, sed *Sotus*, & *Ledein* innuntiunt huius rationis, quia creditur perinde manere privatum iure suffragandi, ac si esset condemnatus. Et inititutor *Sotus* in suis sententiis, quam ipse ratutus, scilicet reum legitime interrogatum, negantem veritatem tenet iuris restituere peccatum, ad quam damnaretur, si fateretur veritatem: sed ego non inititor huic fundamento, quia probabilis credo, reum iuridice interrogatum negantem veritatem, non teneri ad peccatum, ut dicit *loci citato de matrimonio*. Et sic credo hunc scholarem iuridice interrogatum, & negantem veritatem, non amittere ius suffragandi, ac si damnaretur, quia illa est pena. Nihilominus tamen etiam sequendo hanc sententiam, est verum, quod si talis scholasticus interrogatus iuridice, negat veritatem contra iustitiam, & ob id non condemnatur, & ius suffragio impeditur a cathedrali illum, qui opponet ei illam exceptionem, tenetur illum restituere, quia licet reus iuridice in-*

terrogatus negans veritatem non teneatur ad peccatum ante condemnationem, ut tenetur ad damnum inde subfecutum. Sic doctus quidam junior a me confutus.

*Notus quod consilium hoc est intelligenda non de interrogatorio generali, quod proponit omnibus, sed debet intelligi, quando aliqui in particulari opponunt aliqua exceptio, & interrogatur in particulari, & juridice circa id, quia scilicet præcesserunt indicia sufficiens, vel semiplena probatio, vel infamia. Ita colligetur ex *Soto* & *Ledein* ubi supra, & tenet alii plures doctiores recentiores.*

Ad argumenta opposita sententia brevi responderetur, scholares, licet matriculus adscripti non sint, nec habent approbationis statulum, esse partes universitatis, modo sint auditores ordinarii, & universitatem vel eius sua privilegia communicare, donec condemnentur: & permanent privativum non incurri ipso iure ante omnem sententiam, quando rationabiliter, & verisimiliter colligitur oppositum ex statutis mente, ut hic colligatur, sicut interprobandum secundum & tertiam conclusionem ostendimus.

An scholasticus, qui patitur defectum aliquem ad suffragandum secundum statuta universitatis, peccet mortaliter suffragium praestando.

DUPLEX est sententia.

*Prima dicit scholasticum habentem defectum secundum statuta universitatis ad suffragandum, peccare mortaliter, si suffragetur. Probatur primò, quia frangunt jumentum tales scholastici, qui juntur secundum universitatis statuta se suffragaturos. Secundo probatur, quia haec res non sunt infamie, ad quas irrogandas finit necessaria indicia, nec iusti cogunt suffragari, & suum determinare crimen: sed potest quilibet falso honore non suffragari. Tertiò probatur, quia Academia cum his conditionibus das scholastici que suffragandi, iusti institutio colliguntur, licet cum his conditionibus admittit collegas ad suum collegium: ergo potest non præcedente probatione jumentum exigere. Quartò probatur, quia opposita sententia videtur occasio scandali, & multorum malorum in universitate, nec prodebet quidquam illud interrogatorium generale: quia, licet scholaris est disfamatus, non teneretur se prodire ad interrogatorium generale: hoc autem non est dicendum, cum hic sit uts in universitate receptimus, & à tot viris doctis approbatibus, & transfiguratis, ac perficiuntur. Hanc tenet *Merina* 1. 2. quies. 96. art. 4. ad 4. *Alcer* in *summa*, cap. 27. inter scholasticorum peccata. *Idem Aragon* 2. 2. quies. 11. art. 3. fol. 350. *Salon* 2. 2. quies. 63. art. 4. in fine, & alii docti *Magistri* recentiores.*

Secunda sententia docet oppotum, quae, quia amplectenda est, explicabitur aliquibus conclusionibus.

*Prima conclusio: Scholastici, qui alloquuntur extra scholas opositores cathedralarum de illis rebus, qui non pertinent ad subornationem, quod si confiterentur, cùm suffragaturos sunt, reddentur inhabiles, & ea de causa jumentorum exigenti respondunt, te nil extra scholas esse loquitos, intelligentes intra te illis rebus, qui sunt contra mentem statut, nec sunt perfici, nec peccant. Ratio, quia verum iurare tecum mentem statut. Sic *Navarr. summa Hispan. & Lat. cap. 12. num. 19. Henriquez in suis scriptis*, dicens eis communem sententiam recentiorum *Palatios loco Perjurium*, *Ludovic. Lopez lib. 1. infra*, cap. 4. & alii.*

*Nota, idem dicendum est, si ex inadvertencia ingressus est scholasticus domum opositoris, vel propter utilium caufum dictum verbum aliquod, vel fregit aliud leve statutum; hic enim nec peccat, nec est perfur, si suffragetur. Ratio, quia pro episcopatuum supplicium, quod propter talen rem non intendit legislator privare illum in conscientia iure suffragii, nisi opponatur illi per exceptionem, & dampnetur a judice. Sic *Henriquez in suis scriptis*, & alii viri docti.*

Secunda conclusio: quoties scholasticus, qui verè est reus, qui scilicet est subornatus, iudex non interrogatur praecedente infamia, vel indicio probatis, nec habet contra illum semiplenam probationem, potest scholasticus occultare veritatem, modo caveat mendacum, & uti verbis equivoicos in juramento, & sic potest abique peccato suffragari. Probatur, quia, ut dixi lib. 3. num. 10. haec requiruntur ad interrogandum iuridice, & ut reus teneatur ad mentem iuridice respondere; & licet haec interrogatio non sit ad infligendum supplicium, est tamen ad ipsius illum iure suffragandi, quod habet antequam legitimam condemnatur. Item, quia hic habet verum ius suffragandi, & sic fateretur ei illam exceptionem, & alii viri docti.

Secunda conclusio: quoties scholasticus, qui verè est

reus, qui scilicet est subornatus, iudex non interrogatur praecedente infamia, vel indicio probatis, nec habet contra illum semiplenam probationem, potest scholasticus occultare veritatem, modo caveat mendacum, & uti verbis equivoicos in juramento, & sic potest abique peccato suffragari. Probatur, quia, ut dixi lib. 3. num. 10. haec

cumque in cathedrali, vel collegiata, seculari, vel regulari Ecclesia divinis mancipatis officiis in subdiaconatus ordine constitutis non sit, vocem in hujusmodi Ecclesis in Capitulo non habeat.

*Circa cujus intelligentiam dubitatur, ut qui statuta universitatis non sunt condita à fundatoribus, sed secundum *dub. præced.* Ad primum argumentum oppositæ sententiae responderetur, quod juramentum debet intelligi secundum statuta bene intellecta: quia statuta intelligenda sunt, ut subornatus, vel non matriculatus, &c. non præsens suffragium, quando convicti, & dannati fuerint.*

Ad secundum respondet, quod licet haec res non sine infamie, & ipse potest non le ingerere, at habet ius suffragandi, & potest uti iure suo, dum condemnatus non fuerit.

*Ad tertium respondet, quod non est pactum conditionale, sed dicitur, ut sit poena, ut dixi *dub. præced.* Et confirmatur, quia haec statuta non sunt condita à fundatoribus, sed secundum *dub. præced.**

Ad quartum negatur sequi mala ex hoc; quod delicia occulta non puniatur; & interrogatorium illud generale prodest ad terrorem; & quia sunt opiniones de hoc.

Quomodo intelligatur caput 6. sess. 25. Concilii Trident. de regularibus circa electionem superiорum regularium.

In capite 6. Concilii Trident. citato duo statuantur: alterum, quod in electione superiorum quorumcumque Abbatarum temporarium, & aliorum officiorum, ac Generalium, & Abbatarum, ac aliarum Prospictrum, fiat per vota secreta, ita unius singulorum eligentium nominum nunquam publicetur. Alterum est, quod in posterum non licet Provinciales, aut Abbates, Priors, aut alios quocumque titulares ad effectum electionis faciente constitueantur, aut voces, & suffragia absentium supplicent, alias electio sit irrita; & electus, qui nee se creari permisit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis exigitur.

Hoc supposito dubitatur, an sub priori parte, scilicet ut fiat per vota secreta, electio Commissariorum comprehendantur, item an licet superiori abelecti, & legitime impedito mittetur ad Capitulum alium fratrem, qui eius votus gerat, & suo nomine habeat vocem in Capitulo. Sit

*Prima conclusio: electio Commissariorum comprehenditur sub illa priori parte hujus decreti, & ideo facienda est per vota secreta. &c. Sic *Passeillus in privilegiis Minimorum*, in *annatis super canones Concilii Trident. de regulariis*, canon. 41, & dicit sic respondit Cardinales expeditores *Concilii die 25. Januarii anno 1571*.*

*Secunda conclusio: si ex institutis, aut decretis aliqui religionis licet superioribus absentibus, & legitime impeditis, mittetur ad Capitulum generale alium fratrem, qui tamquam corum procurator suo loco, & nomine det vocem in electione, ut in ordine Minimorum contingit, hoc non interdict Concilium. Sic *Passeillus ibidem*, canon. 42, dicens sic respondit eoldem *Cardinales* 8. Augusti anno 1570.*

An regulares sacris iniciati probibeant babere vocem in Capitulo, per caput 4. sess. 22. Concilii Trident. de reformatione.

In capite 4. Concilii Trident. citato statuitur, ut qui cumque in cathedrali, vel collegiata, seculari, vel regulari Ecclesia divinis mancipatis officiis in subdiaconatus ordine constitutis non sit, vocem in hujusmodi Ecclesis in Capitulo non habeat.

Circa cujus intelligentiam dubitatur, etiam facientes vocem in Capitulo, ut est in ordine Minimorum,

*3. Sit conclusio: hoc non prohibet Concilium; quare bene possunt habere vocem in Capitulo, quia Concilium non comprehendit monasteria regularium. Sic *Passeillus in privilegiis Minimorum*, in *annatis super canones Concilii Trident. canon. 13.* dicens, sic respondit Cardinales *Concilii expeditores* 10. Januarii 1573.*

6. Nota potest hunc scholasticum, qui contra iuris interrogatori, jurare si non fecisse, intelligendi intra se, ita teneatur dicere, ut late probavi loco citato summa; sic quidam docti recentiores.

An hic, cui committitur facultas unum ex pluribus eligendi ad rem aliquam prelio estimabilem, possit pro alicuius ex illis electione premium aliquid recipere.

E exempla esse possunt. Relinquo ego Petro annum redditum centum aurorum, ut ex quatuor consanguineis, quem ipse elegerit, largiatur: dubitatur an possit pacisci cum uno ex illis quatuor, ut dei filii aliquod premium ex electione illius prae aliis? Similiter quilibet Decurio, vulgo veintinatos, possit elegeri, quem maluerit ad aliquod officium: aut ian'e forte obtingit illi distribuere, vel officium custodum, aut aliud quocundam ei, quem ipse elegerit, & maluerit. Dubium est, an possit aliquid accipere propter electionem unius? Similiter judecet aliquis misurus alium ad commissionem quandam, possit quem maluerit algazelum intenerre: dubitatur an polletur unum determinare, & nominare in talium legationem, pacto initio cum eo de audecunda parte lucri, & emolumenti.

Quod possit pro his premium recipi, probatur; quia iste revera liberalitatem exercet in alium; poterat enim illum, vel alium eligere: ergo. Secundo, quia per l. 18. Tauri, qui hodie est lex 2. tit. 6. lib. 5. nova recipi, pater non potest tertium honorum distribuere, nisi inter descendentes, at potest inter illos, quem maluerit eligere, & tamen ei, quem praelector in tertio honorum; potest gravamen impone; ergo. Patet minor ex l. 28. Tauri, que est lex 11. tit. 6. lib. 6. nova recipi.

Sit tamen prima conclusio: is cui committitur facultas unum ex pluribus eligendi ad rem quamcumque practicabilam, hoc tamen lege, quod tenetur aliquem ex aliis elegeri, nequit premium recipere pro electione, & si recipiat, tenetur restituere. Ratio, quia, qui legi iustitiae renetur aliquid facere, si pro ea faciendo pretium capiat, tenetur restituere: at elector hic tenetur lege iustitiae electionem facere. Et sic leg. unum ex familia, ss. de leg. 2. & de faciendo, & ss. sed & se fundum, hic elector appellatur debitor hujus electionis, & electi appellantur creditores: quod etiam nota Bartol. & Paulini de Castro ibi, numer. 4., & Padilla ibi, numer. 1. Molina libr. 2. de primog. capit. 5. numer. 31. & infra. Quod adeo verum est, ut possit sicut debitum ab ipso electore exigere: ergo pro ea facienda nequit premium recipere. Secundo probatur, quia hoc beneficium, quod praelectus hic elector, non provenit ab ipso, sed a tellatore, qui committit illi, ut posset eligere, ut patet ex d. l. unum ex familia, & de faciendo, ubi sic dicitur, ita non alicius habere ex refamento hujus electoris, vel ex primo refamento, non quin facultas necessaria electionis proprii liberalitatis beneficium est. Hac lex illa, & gloria ibi, verbo beneficium, inquit, non dicitur hoc liberalitatem prouidere ab herede, licet eligere possit. Et Peralta leg. cum patr. & filia, ss. de leg. 2. numer. 88. inquit, Habens facultatem eligendi unum de familia, si eligat, non dicitur conferre beneficium, vel liberalitatem in electione, & illud legitime captius ex primo refamento, & non ex nominatione, vel eligente. Et l. virum, & cum quadam, ss. de rebibus duobus, dicit huc lex: Plurimum interficit, eni' postea aliquis relinquuntur, si velit dare, an impensis necessitate dandi, solum ei distribuendi liberum arbitrio concedatur. Ergo hic elector non potest electum gravare de pretio aliquo pro electione praefando. Ultimo, & fortius probatur, quia talis elector ex precepto defuncti tenetur rem ipsam integrum dare, verbi gratia reliqui quidam milii fundum unum ex tribus clariendium, quem ego elegero, aut centum numeros aureos, quibus maluero pauperibus distribuendis: voluntas tellatoris est, ut integrum dem fundum, & centum numeros aureos: ergo non potest talis elector in aliquo gravamen electo imponere, ut petendo pretium, &c. Quia si gravamen imponeret, vel per pretium exigenter, non trahet electio rem integrum: res enim minus valet ex illo genere sibi imposito, vel illud pretium ex re danda extraheretur.

Hic prædicta sententia in primis colligitur ex omnibus Doctoribus citatis, qui dicunt talem electorem esse debitorum huius electionis. Et in terminis eam tenet Peralta de Castro d. l. unum ex familia, & ss. sed & se fundum, Peralta edem. 5. numer. 9. & 10. Segura ibi, numer. 162. Seco libr. 3. de justis, quies. 6. articul. 4. Molina libr. 2. de primog. cap. 4. & numer. 10. per plures, & cap. 5. & numer. 21. per plures numeros, Cord. summa cajum, quies. 176. ubi haec dicit: En todos los nombramientos, y elecciones, que se dan de bazar por virtud de alguna ley, y fiarato, o refamiento de alguna persona para qualche oficio, y cosas, conque sean temporales, y seculares, como son regimientos, procuradurias de Cortes, o distribuciones, que se dan de bazar por via de elección, o nombramiento, aunque yo pueda elegir, o nombrar el quequier de los que tienen derecho para ser elegidos, no puedo llevar cosa alguna al que elegire, o nombrare por ello, si el no me lo da gratis por via de gratitud, y si algo le llevo, es traigo lucro, y esto obligado a re-

situarlo al mismo. Hac Cord. & hanc sententiam expresa diffinita lex unum ex familia, dicit. sed est si fundum, & teste Molina ubi supra, eandem tenent omnes doctores, d. l. unum ex familia. Idem aperte tenet Padilla edem l. 5. si de facultate, n. 21. 22. & 23. ubi colligit ex illo textu actum gravum ab eo, qui tenebatur facere, non dici liberaliter; & sic Episcopum, licet potest eleger ad beneficia, non dici donare beneficia, & ideo non possit aliqua penitence gravare beneficiarium.

Ad secundum argumentum in contrarium responderetur, quia ad primum patet ex dictis, patrem nullum ex filiis tenetur meliorare in tertio honorum, sed si voluerit meliorare, tantum potest hoc facere inter filios, vel descendentes: & ideo, cum sit liber quod omnia, potest filio meliorare gravamen imponere. Sic respondet Peralta ubi supra, num. 16.

Nota circa conclusionem positam, quod Peralta d. l. sed est si fundum, n. 15. dicit electorem non possit gravare electum sine pecunia estimabili, bene tamen onere inestimabili, ut delationis armorum, vel nominis testatoris: sed fecit hoc reprobant Molina ed. c. 4. n. 21. quia haec onera sunt gravamina pecunia estimabili.

Secunda conclusio, in cui testator committit aliquid inter pauperes distribuere, potest alicui pauperi largiri, hac tamen lege, ut post mortem alicui pauperi sit largitatio. Ratio, quia fatus implorat tellatoris voluntas, cum tota illa quantitas inter pauperes distribuatur. Sic Barr. d. l. sed est si fundum num. 1.

An qui recipit gradum aliquem baccalaureatus, licentiati, vel doctoratus, cum sit minus sufficiens, peccet mortaliter.

Sit prima conclusio: Doctorem fieri, vel facere in hac Theologia notabiliter insufficientem, est peccatum mortale. Ratio, quia est factum perniciuum, quantum est de se, eo enim ipso quod Doctor in Theologia constitutus, approbat, & proponit toti orbis ut animantium medicus sufficiens, ad quem omnes configere possint pro suis difficultatibus, & conscientias casibus dilendifi, & fiduci illi ignorantie: eo quod sit Magister, vel Doctor in Theologia. Sit D. Anton. 2. pars. titul. 3. capit. 5. & 6. Alter. & infra. Quod adeo verum est, ut possit sicut debitum ab ipso electore exigere: ergo pro ea facienda nequit premium recipere. Secundo probatur, quia hoc beneficium, quod praelectus hic elector, non provenit ab ipso, sed a tellatore, qui committit illi, ut posset eligere, ut patet ex d. l. unum ex familia, & de faciendo, ubi sic dicitur, ita non alicius habere ex refamento hujus electoris, vel ex primo refamento, non quin facultas necessaria electionis proprii liberalitatis beneficium est. Hac lex illa, & gloria ibi, verbo beneficium, inquit, non dicitur hoc liberalitatem prouidere ab herede, licet eligere possit. Et Peralta leg. cum patr. & filia, ss. de leg. 2. numer. 88. inquit, Habens facultatem eligendi unum de familia, si eligat, non dicitur conferre beneficium, vel liberalitatem in electione, & illud legitime captius ex primo refamento, & non ex nominatione, vel eligente. Et l. virum, & cum quadam, ss. de rebibus duobus, dicit huc lex: Plurimum interficit, eni' postea aliquis relinquuntur, si velit dare, an impensis necessitate dandi, solum ei distribuendi liberum arbitrio concedatur. Ergo hic elector non potest electum gravare de pretio aliquo pro electione praefando. Ultimo, & fortius probatur, quia talis elector ex precepto defuncti tenetur rem ipsam integrum dare, verbi gratia reliqui quidam milii fundum unum ex tribus clariendium, quem ego elegero, aut centum numeros aureos, quibus maluero pauperibus distribuendis: voluntas tellatoris est, ut integrum dem fundum, & centum numeros aureos: ergo non potest talis elector in aliquo gravamen electo imponere, ut petendo pretium, &c. Quia si gravamen imponeret, vel per pretium exigenter, non trahet electio rem integrum: res enim minus valet ex illo genere sibi imposito, vel illud pretium ex re danda extraheretur.

Secunda nota idem sentire aliquos de gradu baccalaureatus. Sit Alziger ubi supra, & videtur tener Nav. quia in differenter loquitur de gradibus. Sed verius est non esse mortale, quia parum damni infertur; gradus enim baccalaureatus parvipendit, nec ratione illius alicui editio. Sit Palacio, & docti juniores.

Tertia conclusio: idem dicendum est de doctoratu in medicina. Patet ratione, et enim in grave corporis salutis dannum; illi enim fidetur propter gradum. Sic Navarr. Cap. Alziger, Aramil, Palacio, & alii.

Quarta conclusio: idem dicendum est de doctoratu in iure.

Quinta conclusio: idem dicendum est de doctoratu in Grammatica, vel curvi aliquo, vel si non scholasticorum maticulare sit adscriptus peccet mortaliter sic accipiendo gradum, & an, si de facto recipiat in tali defectu gradum, possit potest se opponere ad cathedram, collegi, vel beneficiaria, quia requiritur talem gradum.

Sixta conclusio: si defectus est talis, qui solidum in foro externo, & non in foro conscientiae annulat gradum, & bene potest se opponere; fecis si in foro conscientiae annulat gradum. Sic Nav. cap. 28. addit. ad n. 38. cap. 25. & docti recentiores.

Sed quartae, qui sint defectus, qui annulant conscientiam, & non possunt se opponere; fecis si in foro conscientiae annulat gradum. Sic Nav. cap. 28. addit. ad n. 38. cap. 25. & docti recentiores.

Sed quares, qui sint defectus, qui annulant conscientiam, & non possunt se opponere; fecis si in foro conscientiae annulat gradum. Sic Nav. cap. 28. addit. ad n. 38. cap. 25. & docti recentiores.

Sed Quinta conclusio: defectus schedula examinis in Grammatica, quod jubetur fieri ad audiendum aliam facultatem, non annulat gradum in conscientia, si qui praetermisit, erat alias sufficiens ad audiendum aliam facultatem. Ratio, quia hic defectus non est ad eadem essentialis. Sic Navar. Henrig. & alii.

Sexta conclusio: idem dico de defectu aliquius cursus, si alias est tam doctus, sicut alii mediocriter docti, qui habent cursus integros. Sic tenent idem.

Septima conclusio: idem dico de defectu adscriptio-nis matricule. Sic colligitur ex Navarre, & tenent Hen-riquez, & alii.

Octava conclusio: idem dico de defectu examinis rigorosi, quod Papa, vel Nunciis in suis scriptis ad examinato-rii, si ille sit tam doctus, quod debebat ab examinato-ribus approbari. Sic Navar. Henriguez, & docti Magistri.

Nona conclusio: si ille, qui accipit gradum, sit tam doctus, quam sunt communiter alii, qui accipiunt gradum in illis universitatibus, licet non servaverit solemnitas, quas exigit statuta illius universitatis, gradus erit validus in foro conscientiae: quia quando concurret id, quod secundum natura eius necellarium, defectus solemnitatis iure humano requisitus non irritat contractum in foro conscientiae, ut ex multis probat Navar. ubi supra, & plures, quo referit Cesar, reg. peccatum, 2. p. §. 3. num. 9. & ca. cum eff. de rest. numer. 5. & 8. Hanc tenent Navar. Ludo. Lopez, 1. instrutori novi, ca. 164, in fine. Henriguez & quidam doctus ex neotericis, qui addidit in suis scriptis idem in simili calo decrevisti, & subscriptis plures Magistros circa quendam, qui similem patiens defectum tacitus scribi est.

Circa peccatum vero aliqui dicunt esse peccatum mortale recipere gradum cum simili defectu, scilicet cum quis non habet cursus requisitos, vel non interfuit illis iuxta universitatis statuta, scilicet quod sit matricula adscriptus, & & hoc licet non interveniat juramentum, quia universitas non intendit conferre gradum patientibus defectum aliquem iuxta sua statuta. Sic Alziger summa ca. 27. in initio, & Henriguez, qui addidit, si defectus sit in re minima, ut defectus schedulae, erit veniale, defectus ramentum, ut defectus capillam collatam, possitque quod conferetur Petro, qui cum primus filius testatoris perseriret ad statutum requisitum, hunc ipse Petrus capillam renunciaret. Dubitatur an ad hoc Petrus obligetur.

Sic si testator jubet confirmit capillam, vel dotari Ecclesiam, ut capillam fundat, possit aliquo causa ejus regimen, & administrationem transferre Episcopo.

Decimus conclusio: secundo iuramento recipere gra-dum patientem defectum ex dictis, qui in foro conscientiae non annulat gradum, non est peccatum mortale, si ille alias est dignus, & sufficiens ad illum gradum. Ratio, quia hic defectus non sunt subtilitatis, & quod subtilitate est, concurret, scilicet promoti ad gradum sufficiens. Si autem iuramentum interveniat, tunc temporis erit peccatum mortale, non ratione talis defectus intervenient, sed ratione perfurit, quod illle commitit. Sic docti juniores.

Dub. 1. Quid, & quotuplex sit beneficium.

2. Quis possit conferre beneficium.

3. An possit Episcopus beneficium simplex, sive curatum Religionis, nisi utre.

4. Quid requiratur ex parte accipientis beneficium, ut licet recipiat.

5. An beneficiorum pluralitas licita sit, stando in jure naturali.

6. An iure humano interdicit sit beneficiorum pluralitas.

7. An recipientis duo incompatibilis, animo inveniens, amittat ipso iure ambo.

8. An illegitimus defensarius a Papa ad ordinis sacros, & beneficium simplex non sufficiens ad sufficiendum, possit defensari ab Archiepiscopo, ut obtinet alia simile beneficium.

9. An laicus qui ineditis habitu clericali, & animus habet circa assumendum clericatum, sit capax beneficii Ecclesiastici.

10. An collatio beneficii facta excommunicato excommunicatio major, tenet.

11. An quando excommunicatio supervenit post obtinentem beneficium, id amittatur.

12. An electio de beneficium, seu collatio facta excommunicato minor excommunicatio, sit valida.

13. An beneficiorum permisum facta per excommunicatum valens, v. g. si quis ante excommunicatum legitimè obtinuit beneficium, & postea excommunicatus illud permutet.

14. An proper irregularitatem amittatur beneficium, vel collatio sit nulla.

15. An suspensus, vel interdictus amittat beneficium, vel tenetur fructus restituere.

16. An collatio beneficii reddatur nulla defectu legitima statis.

17. An licet prius post decimum quartum annum beneficia conferre.

18. An proper defectum morum reddatur collatio beneficii nulla.

19. An beneficiorum exigens in peccato mortali perdat beneficii fructus, tenetur illas restituere.

20. An defectus scientie, quia scilicet beneficiorum est indebet, collationem beneficii illi factam nullam reddat.

21. An per iuramentum reddatur quis beneficii incapax.

22. An habens beneficium curatum, si non promovetur infra annum ad sacerdotium, amittat ipso iure beneficium.

23. Sanchez Conf. Moral. Tom. I.

23. An quando decretum aliquis Concilii, vel Papa exco, ut quis admisit crimen, ipso factio, vel suae amittat beneficium, tenetur, qui illa admisit, resignat beneficium ante aliquam sententiam iudicii.

24. An si canon subeat, ut qui rale admisit crimen, ipso factio, ab illo aliquo declaracione perdat beneficium, requiratur ad hoc judicis sententia, ut perpetras illud crimen tenetur illud beneficium resigname.

25. An quando quis per iudicis sententiam privatur beneficium, & altera conferit, si cui conferitur, licet retineat, etiam si peccata noverit sententiam fuisse iniustum.

26. An possit Episcopus dispensare, ut beneficium aliquod detur non habenti qualitates a fundatore requisitas, de consensu tam patroni beneficium.

27. An beneficium facultale religioso collatum ex dispensatione Nunci, cum classula, ut intra annum novam previsum illius obtinet a Papa, vacet non obtenta tali previsione tria annum.

28. An possit clericus patronus aliquius beneficium simplicis presentare vel illud beneficium.

29. An renuntiatio beneficium, ut sit valida, debet fieri in manus Episcopi, & an requiratur consensus patroni, quando beneficium est patrum.

30. An beneficium prius vacante per adoptionem Episcopatus, atque etiam per Abbatia adoptionem.

31. Testator instituit capillam collatam, possitque quod conferetur Petro, qui cum primus filius testatoris perseriret ad statutum requisitum, hunc ipse Petrus capillam renunciaret.

32. An testator jubet confirmit capillam, vel dotari Ecclesiam, ut capillam fundat, possit aliquo causa ejus regimen, & administrationem transferre Episcopo.

33. An fundator Capellaniam, & non reservans jus patrum, ilud acquirendum.

34. An fundator capellaniam petat residiam in ea, excusat capillam, & residentia ratione budi ad quinquennium, puxa e. finale, de Magistris.

Beneficium, ut in praesenti sumitur, quod alias sacerdotium dicitur, sic disfinitur: est ius percipientis fructus ex bonis Deo dicatis, clericis competens proper divinum officium. Hac disfinitio colligitur ex Syllopho, & reliquis Summis verbis beneficium, in principio. Et habet hanc disfinitio quatuor partes. Prima pars est, ut ex bonis Deo dicatis, & potestas exigendis secundum iustitiam. Secunda pars est, ut ex bona Deo in sustentatione ministeriorum, & ad va gloria Ecclesie, & c. unde ex his bonis, & decimis, quod ad hoc etiam dabuntur, sunt fructus beneficiorum. Tertia pars, Clerico; quia laicus est beneficii incapax, ut infra dicitur. Ultima pars, proper divinum officium, hic potest nisi finis, & in hoc differt a praebenda pura, quae non est annexa canonice, quia praebenda datur homini laicului, non ob tale officium, sed vel quia bene meritus est de Ecclesia, vel temporali illi servit, vel ob paupertatem, vel ob aliam causam. Unde in hoc differt a praebenda, & pensione, quae licet sit ius, at non datur propter divinum officium. Hac Cardinalis Toledo lib. 5. summa, cap. 76.

Circa divisionem beneficiorum, pri-mo multa dicitur, ut breviter potest dividiri in quatuor genera, quae quidam habent curam animalium, & jurisdictionem exteriorem, ut Episcopatus, Abbatia, & Prioratus: quidam neutrum habent fed tantum officium divinum, ut beneficium simplicia, Capellania: alia habent jurisdictionem, sed non curam animalium, que in administratione sacramentorum constitit, ut aliquae Abbatiae, que dicuntur jurisdictiones: similiter dignitatis, ut Archidiaconatus, Decanatus, que quandam jurisdictionem in choro habent. Alia sunt, quae habent curam animalium, sed non jurisdictionem, ut beneficium curata. Hac Cardinalis Toledo lib. 5. summa, cap. 77.

Nota, cum duo requirantur, ut beneficium collatio valida sit, scilicet potestas in conferente, & habilitas in recipiente, utrumque indagare oportet.

Secunda nota, alius esse conferre beneficium, aliud religare, aliud praefatere, & aliud eligere. Conferre est dare ipsum ius, & titulum exigendis fructus, & potestatem exercendi officium. Religare verò lignare, & determinare aliquem, cui beneficium conferatur. Eligere verò est unum aliquem offere Ordinario, ut beneficium conferatur ei. Praefatetur denique est, cum absque suffragio quis offerat Ordinario aliquem, ut beneficium ei conferatur. Hac Cardinalis Toledo lib. 5. summa, cap. 77.